List 48. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. novembra 1896.

Politiški oddelek.

Teorija in praksa.

Sedanja vlada je obljubila, da se bode ozirala na vse opravičene zahteve v narodnem oziru. In še z mnogimi drugimi lepimi besedami je zlasti ministerski predsednik vzbujal nade slovanskih narodov, da sedaj zanje nastopi boljša doba. Pričakovali bi bili, da bode vlada vse storila, da izvrši narodno jednakopravnost. Toda skušnja kaže, da se dejanja jako ločijo od prijaznih besed raznih ministrov. Vlada se še dosedaj ni odločila, da bi Italijane v Trstu prisilila, osnovati slovensko ljudsko šolo. V Gorici pa tudi ne stori potrebnih korakov, da mesto mora poskrbeti slovenski mestni šoli dostojno nastanenje. Ko je bil ministerski predsednik na Primorskem, je kar sipal z lepimi obljubami, a naposled pa vlada vendar ni ničesa storila Še celo zadnjega slovenskega zastopnika iz isterskega deželnega šolskega sveta je odpravila, imenovavši namesto umrlega kanonika Križana, zagrizenega italijanskega duhovnika.

Na Koroškem ostaja glede slovenskega šolstva vse pri starem. Za deželnega šolskega nadzornika in za ravnatelja celovškemu učiteljišču sta se imenovala dva Nemca, ki ne umeta slovenščine. Imenovana moža pa nista nepristranka Nemca, temveč odločna nasprotnika Slovencev, kar sta že večkrat očitno pokazala. Ti dve imenovanji očitno kažeta, da vlada ne misli biti pravična Slovencem na Koroškem. Ministru Gauču mora biti na tem, da bode deželni šolski nadzornik oviral narodno jednakopravnost v šoli, učiteljišče pa vzgajalo učitelje v nemškem duhu, drugače si ne moremo tolmačiti teh imenovanj.

Minister Gleispach je sam priznal, da ne ugaja dobremu pravosodju, ako porotniki ne razumejo jezika zatoženčevega in se obravnava v vrši zatožencu neznanem jeziku. Obetal je, da bode gledal, da temu odpomore. V resnici pa ni ničesa storil v tem oziru, temveč je celo za državnega pravdnika v Gorici imenoval moža, ki ne zna slovenski. Novi državni pravdnik dela seveda italijanske zatožnice, obravnave se vrše italijanski s tolmači proti slovenskim zatožencem, torej na način, katerega je obsodil sam pravosodni minister.

Celovškega deželnega sodišča predsednik pojde v pokoj. Sedanji predsednik bil je odločen nasprotnik Slovencev. Slišati ni hotel o nobenem slovenskem uradovanju. Pričakovali bi bili, da bode vlada imenovala na njegovo mesto kacega Slovencem bolje naklonjenega moža, ki bi slovenski znal. Kakor se pa zatrjuje, ima minister že izbranega moža za to mesto. Ta mož je višje deželne sodnije svetnik Pflügl, o katerem je znano, da slovenščine ne zna. Kakšnega političnega mišljenja je bil Pflügl, je najbolje vidno iz tega, da so ob svojem času razne nemške stranke vse sile napenjale, da bi ga poklicali v pravosodno ministerstvo na neko važno mesto. Pričakovali so namreč od njega, da bode znal preprečiti, da se Slovencem v nobeni stvari ne ustreže.

Še več drugih dejanj bi lahko naveli, iz katerih je vidno, da sedanja vlada nam Slovencem ni naklonjena, če tudi se našim poslancem laska na Dunaju. Seveda posebne naklonjenosti od vlade nimamo pričakovati, v kateri sedita baron Gautsch in grof Gleispach. Ta dva moža sta pač po besedah postala Slovanom prijazna, v resnici sta pa to, kar sta bila poprej. Gautsch je ostal tisti, kot je bil, ko je odpravil celo vrsto slovanskih srednjih šol, naj tudi sedaj Čehom obeta drugo vseučilišče in drugo višjo tehnično šolo. Vsaj ne moremo vedeti, če mu je sploh kaj na vsem tem, posebno ker ne pove, kdaj hoče svojo obljubo izvršiti.

Da pa vlada se tako malo ozira na Slovence, je pa tudi to krivo, da so naši poslanci na Dunaju razcepljeni in jih polovica sedi v Hohenwartovem klubu, kateri vladi zastonj vladi dela tlako. Če jo naši poslanci zastonj radi podpirajo, čemu bi potem vlada za nas še kaj storila. Drugače bi seveda bilo, da smo Slovenci jedini in da dajo naši poslanci na Dunaju vladi razumeti, da zastonj na njih podporo ne sme računati.

Politični pregled.

Badeni in češki Nemci. — Vedno vidneje je, da vlada vse stranke vodi za nos. Kakor je levičarski poslanec dr. Exner razkril, je grof Badeni češkim Nemcem pri zaupnem posvetovanju obljubil, da bode vlada ustregla vsem njih željam. Obetal jim je mej drugim tudi razdelitev Češke po narodnostih. Ker so slišali Nemci, da grof Badeni tudi z Mladočehi često občuje in jim dela baš nasprotne obljube, so ministerskega predsednika sklenili v javni seji proračunskega odseka prisiliti, da se izjavi o njih željah. Grof Badeni je v javni seji pač odgovoril na njih vprašanja, a tako nejasno, da se na nobeno stran ni ničesar zavezal. Češki Nemci so sedaj od zjedinjene levice zahtevali, naj pojde v opozicijo, ker ministerski predsednik v javnosti ni dal tacih pojasnil, kakor pri zaupnem posvetovanji Vodje zjedinjene levice so pa bili proti opoziciji, češ, da se grof Badeni nikakor ni nasprotno izjavil. V resnici pa Chlumecky, Menger in drugovi ne gredo v opozicijo, ker vedo, da moravski in šleški Nemci zgube dosedanji vpliv ako jih ne bi podpirala vlada.

Podeželenje zavarovanja. — Državni zbor se je minoli teden posvetoval o Wurmbrandovem predlogu, da se podeželi zavarovanje proti ognju. Osnovale naj bi se deželne zavarovalnice, ki bi same imele pravico prejemati zavarovanja. Vlada je odločno ugovarjala taki preosnovi zavarovanja, naglašajoč, da imajo že obstoječe zavarovalnice take pravice, da bi lahko državo tožile, ako se jim vzame pravico zavarovati proti ognju. Od poslancev je jedini Noske načelno ugovarjal osnovi deželne zavarovalnice. Protisemitje so mu očitali, da govori le za neko banko, pri kateri ima dobro službo. Noske je hudo odgovarjal na te napade in dr. Luegerju očital, da z različnimi političnimi mnenji krošnjari in ljudi slepari. To je povod velikemu škandalu v zbornici. Konec razpravi je bil, da se je predlog vrnil odseku, da ga nekaj predela S tem je pa stvar pokopana za sedanje zakonodavno zasedanje.

Nemški liberalci in vlada. — Nemška liberalna stranka je bila poskusila vreči vlado z napadi po tujih časopisih. Spravila je v budimpeštanske in berolinske liste članke, v katerih se obsoja Badenijeva politika, ki nasprotuje trodržavni zvezi. Dotični članki so bili tako pisani, kakor bi jih bila inspizirala sam minister vnanjih stvarij Goluchovski in ogerski ministerski predsednik Banfly. Zasejati so mislili nemški liberalci nezaupnost mej Badenija, Banflyja in Goluchowskega nadejajoč se, da potem Badeni odstopi in se pokliče kako liberalno ministerstvo, ki bode levičarjem bolje po volji. Namen se pa levičarjem ni posrečil, samo malo osmešili so se. Poleg tega bode grof Badeni se nanje manje oziral, ker je videl, kako so ga levičarski kolovodje hoteli izpodkopati. Levica nima več moči, da bi mogla vreči kako vlado. Očitno se proti vladi niti prav nastopiti ne upa, ker ve, da jej vlada pri vsakih volitvah mnogo škoduje Celo češki Nemci sami se ne upajo odločno postaviti po robu vladi in le čakajo, če bi Badeni zinil zanje kako ugodno besedo.

Hrvatski deželni zbor se je sešel v soboto in je v prvi seji volil državne poslance za državni zbor. Seveda je volil vladne privržence. Opozicija je ugovarjala volitvi, ker je deželni zbor nezakonito pozvan. Kraljevi reskript, s katerim se je sabor pozval, je bil sopodpisal ogerski ministerski predsednik, ne pa hrvaški ban. Hrvaški deželni zbor je za Hrvate čisto notranja naprava, ki nima z Ogri nobene druge zveze, kakor da voli državne poslance. Zato je pa jedino ban opravičen se sopodpisovati na take pozive. Seveda večina se za take državnopravne pomislike ni ozirala. Hrvatski vladni pristaši že tako niso druzega kakor madjarski hlapci. — Izvolitev Davida Starčevića v Delnicah saborska večina ne misli potrditi. Po nje mnenju David Starčević nima volilne pravice, ker ni upisan nikjer na Hrvaškem mej volilce. Po zakonu se mu volilna pravica odrekati ne more, a formalno je pa nima, ker je ni reklamoval.

Folnegović. — Hrvatski politik dr. Folnegović je hotel odložiti svoj mandat, ker je s svojo stranko bil prišel nekoliko v navzkrižje Volilci so mu pa te dni podali zaupnico in je zatorej obdržal mandat Osnovati hoče svojo stranko. Njegova stranka bode liberalna in bolje zmerna kakor je stranka prava. To bode že osma opozicijska stranka na Hrvaškem. Vladi je pač tako razcepljenje opozicije jako povolji, kajti potem jej ni nič nevarna.

Demonstracija za občno volilno pravico. — V nedeljo so v Budimpešti bili delavci priredili veliko demonstracijo za občno volilno pravico. Policijsti so demonstrante razgnali in jih več zaprli Madjarski vladni stranki je jako nepovoljna agitacija za občno volilno pravico, še bolj kot je bila mnogim avstrijskim strankam. To dobro ve, da večine več ne dobi, da se upelje kak pravičnejši volilni red. Celo Madjari sami bi najbrž v zbornici več večine ne imeli. Upirati razširjenju volilne pravice se je pa težko, ker so baš ogerski vladni pristaši vedno hoteli biti liberalni.

Turčija. — Da Turčija za svoje nesnosno počenjanje potrebuje denarja, je umevno. Koliko pojedo le nenasitljive sultanove blagajnice. V namen, da bi mogla še nadalje za nos voditi velevlasti, jela se je Turčija poganjati za večje posojilo. Ker na svoj kredit ne dobi več posojila, prosjači pri velevlastih, da bi za njo jamčevale. Ona trdi, da bo izposojeni denar porabila za izvedbo reform. Velevlasti so že spoznale do dobra pretkano Turčijo in ni verojetno, da bi se ji katera usedla na limance. Kapitalisti se mnogo prizadevajo, da bi mogli izposoditi denar na velike obresti, podkupujejo liste in prigovarjajo velevlasti. A ne bo šlo Turčija ima za reforme že dosti denarja, če iste hoče izvesti, a resnica je, da bi rada imela denar v druge namene.

Kuba. — Mej tem ko se poroča o uspehih španjske vojske na Kubi, vedo privatna poročila povedati, kako slabo se godi Španjcem Španjska vlada bi rada prikrila svoje neuspehe. Ravno ve neko oficijelno poročilo povedati, da so španjski vojaki ubili ustaškega kolovodja Sanchez-a. Takih poročil je bilo že mnogo, a pokazalo se je, da so bili v večini pretirana. Ista bo najbrže s tem poročilom. Španjska vlada sedaj močno pritiska na povelnika Weyler-ja, da že skoro užene puntarje. Dne 7. decembra se snide ameriški kongres. Tedaj namerava predsednik Zjedinjenih držav Cleveland predlagati, da naj se kubanski ustaši proglase za vojujočo oblast. Zato si prizadeva Španija, da bi Weyler prej naklestil ustaše. Malo neverjetno je, da bi mogli Španjci sedaj naenkrat premagati vstaše, ko se vender že toliko časa bojujejo proti njim. Lahko se pripeti španjski vojski, da bo poražena pri svojem poskusu. Pa saj se mora kubanski prepir vender enkrat za zmirom odločiti.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

o) C. kr. ministerstvo za notranje stvari je prosilo c. kr. trgovsko ministerstvo, da zasliši trgovske in obrniške zbornice o neki ulogi profesorjev na c. kr. državni obrtni šoli v I. dunajskem občinskem okraju, Avgusta Hanischa in Henrika Schmida, glede državne podpore in pospeševanje po njih nameravane prijave seznama vseh v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru, obstoječih kamenolomov. Po predlogu imenovanih profesorjev, naj bi se vprašalne pole, urejene v deželnih jezikih, potom okrajnih glavarstev

dostavile občinam in tako posestnikom kamenolomov v natančno izpolnitev. Izpolnjene vprašalne pole bi bilo občinskim predstojništvom zbrati in c. kr. državnim obrtnim šolam, oziroma c. kr. strokovnim šolam za obdelovanje kamna, v katerih okolišu so dotične občine, poslati v pregled. Tako pregledano in zbrano po občinah urejeno gradivo bi bilo dostaviti osrednjemu oblastvu, ki bi se moralo določiti za to in ki bi imelo preskrbeti drugokratni pregled in sestavo ter tisek kamenolomskih seznamov, ki bi jih bilo iz tega sestaviti. Predlagatelja sta tudi izjavila, da rada oskrbita konečno uredbo dela, in upata, da bi na ta način nastal, kolikor moči popolen kamenolomski seznam bistveno pripomogel k največji razširjatvi znanja o tem, koliko in kakšnega kamenja je dobiti v posameznih kamenolomih, in vsled tega k povzdigi kamenjske obrtnije in vseh ž njo zvezanih pridobitnih strok ter da bo tako tudi za vse strokovne kroge koristen pripomoček. Zbornica je poizvedovala in se pripričala, da bi tak komenolomski seznam vsekako dosegel nameravani smoter, da bi se lahko tudi za Kranjsko sestavil, če bi se le od občin in posestnikov kamenolomov zahtevalo to, kar jim je storiti mogoče. Na vprašanje, kakor: mineralogično ime geologiška tvorba kamenja, morebitne tuje primesi, specifična teža, uporna moč proti pritisku, sprejeta voda v težnih odstotkih bi po mnenju zborničnem mogli odgovoriti le oni posestniki kamenolomov, ki imajo tehniške moči v službi. Ker bi se pa vrednost seznamova jako zmanjšala, če bi se ne odgovorilo na ta vprašanja, bilo bi skrbeti za to, da se drugim potom dobe podatki. Morebiti bi jih preskrbeli tehniški organi političkih deželnih oblastev. Vprašalne pole bi bilo s primernim navodom potom c. kr. okrajnih glavarstov dostaviti občinam in po njih posestnikom kamenolov. Izpolnjene vprašalne pole bi se potom občinskih predstojništev poslale okrajnim glavarstvom ki bi jih, urejene po občinah, predložile političkemu deželnemu oblastvu v pregled. Kadar bi se zgodilo to in odgovorilo na zgoraj navedena vprašanja, bi politiško deželno oblastvo zbrano gradivo predložilo osrednjemu oblastvu, ki bi se imelo odločiti.

p) Udeležena ministerstva so od parlamentarične strani opozorjene vzela v pretres vprašanje, če bi v namen odvrnitve prevar pri nakupovanji drožij ne kazalo odrediti, da se mora pri onih drožih, ki pridejo v prodajo, na odvitkih navesti, kake vrste so dotične droži, če so iz špirita, piva ali če so mešane. Kakor je najvišji zdravstveni svet izjavil ministerstvu, ni sicer prodaja drožij iz piva ali mešanih drožij iz špirita z zdravlju škodljivimi posledicami spojena, pač pa jo je smatrati za ponarejanje živil in se torej nudi prilika, da se s posebno odredbo določi, da se mora kakovost drožij, oznamenovati in bi se tako ognilo raznim pritožbam v tem oziru. Ker je pa vedeti, da na rešitev tega vprašanja zelo vplivajo kupčijski oziri, posobno tudi konkurenčne razmere mej pridelovatelji raznih vrst drožij, kakor tudi razmere, ki nastajo vsled uvoza drožij iz inozemstva, je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo zbornico povabilo, da izreče svoje mnenje. Zbornica se je na podlagi došlih ji izjav in poizvedeb izrekla proti temu, da bi se morala oznamenovati kakovost. Če bi se droži na odvitkih zaznamenovale kot droži iz špirita, piva ali kot mešane droži, bilo bi to škodljivo za izdelovanje tuzemskih drožij. Droži piva pri vrhu zvretega je staviti v jedno vrsto z droži iz spirita. Droži od piva pri vrhu zvretega se na Nemškem, Francoskem in v Belgiji, kjer se varijo pri vrhu zvreta piva, rabijo že od nekdaj, ne da bi bila posredno ali neposredno zdravju škodljiva. Te droži so iste, le sredstvo, s katerim se pripravljajo, je različno; zmes drožij iz spirita in drožij iz piva pri vrhu zvretega se torej ne more smatrati za ponarejanje in take zmesi bi tudi ne bilo moč spoznati. Iz tega razloga ima nemško pridelovanje drožij lažje stališče nego avstrijsko, ki je obvezano navesti zmes in je tako izpostavljeno predsodkom občinstva. Na Saksonskem in v Pruski Šleziji je več pivovarn, ki varijo pri vrhu zvreto pivo, ki bi svoje droži pod oznamenilom „droži iz spirita“ lahko uvažale v Avstrijo, ker se jih ne more nadzorovati in bi tako domačemu pridelovanju drožij mnogo škodile. Pri dnu zvrete drože iz piva dajo kruhu grenek ukus in jih le ljudstvo na deželi rabi pri kruhopekarstvu. Tudi je zbornica mnenja, da naj bi se prisilno oznamenovanje za droži tudi zaradi tega opustilo, ker bo zakon o živilih varoval stranke oškodovanja.

r) V zadnji seji se je naznanilo, da je trgovska in obrtniška zbornica v svojem poročilu na c. kr. deželno vlado priporočala prošnjo stavbenikev in trgovcev s stavbenim materijalom v Ljubljani za odpravo omejitve, pri dobivanju stavbenega materijala vseh vrst, kateri se ima rabiti za popravo in zopetno zgradbo poslopij v Ljubljani in okolici, ki so trpela vsled potresa. Po poročilu južne železnice na visoko c. kr. železniško ministerstvo so se pri razvitju voznih olajšav, katere sta dovolili državna in južna železnica povodom potresne katastrofe, jele dogajati zlorabe. Visoko c. kr. železniško ministerstvo je z ozirom na financijelne interese, ki tu pridejo v poštev in da zbrani, da bi se po modifikaciji, o kateri je govor napravile težkoče, ki ne odgovarjajo namenom iz katerih se je dovolila olajšava, odredila, da je v namen da se dotična vprašanja razjasnijo, sklicati konferenco udeleženih faktorjev. Pri konferenci, ki se je vršila pri c. kr. deželnem predsedništvu, je bila zastopana tudi zbornica, ki je tudi — poleg opomb v zadnjem sejnem zapisniku — vsled dopisa c. kr. deželnega predsedništva z dne 16. septembra t. l. opozorila interesente v tukajšnjih listih za olajšave, katere je dovolila južna železnica. C. kr. deželno predsedništvo je obvestilo dalje trdi zbornico, da se razglasilo o zadevi jednotne uredbe znižanja voznine za stavbeni materijal v Ljubljano na progah c. kr. državnih železnic in južne železnice nahaja v naredbenem listu za železnice in brodarstvo z dne 15. septembra 1896, št. 105 pod točko 1440 in 1443. Po tej dovoljuje južna žel. 50 % od voznih postavkov na podlagi tabel za preračunanje pristojbin v lokalnem prometu in sicer s to omejitvijo, da mora dotična pošiljatev preteči najmanj 400 *km* železnice. Nadalje se določa, da more pri pošiljatvah, za katere se voznina plača po naknadni teži, oziroma za najmanj 10.000 *kg* porabljenega vagona, biti jednotni postavek 0·26 vinarjov več eventuvalni ogerski transportni davek za 100 kg in 1 km in pri pošiljatvah v manjših količinah ima znašati jednotni postavek 0·32 vinarjev več eventuvalni ogerski transportni davek za 100 *kg* in 1 *km*. Olajšave zadevajo pošiljatve stavbenega materijala vsake vrste, če se isto kot tovorno blago prevaža, od vseh postaj južne železnice in postaj proga Dunaj-Pottendorf-Dunajsko Novomesto v Ljubljano. Iste se dovoljujejo stavbenim gospodarjem samim in morajo za nje prej sami prositi. Dotični vlogi se mora priložiti potrdilo mestnega magistrata, iz katerega je razvidna kako-

vost in približna teža pošiljatve, ime in stanovališče gospodarjevo in železniška postaja s katere blago prihaja. Ta olajšava ima veljavo od 1. oktobra 1896. do preklica, najdalje pa do konca decembra 1897. in se izvrši povračilnim potom, kedar dotični stavbeni gospodar kot prejemnik predloži na njega se glaseče izvršne vozne liste, kateri dokumenti pa se morajo predložiti najkasneje dva meseca po preteku olajšavne dobe. C. kr. državne železnice dovoljujejo za pošiljatve stavbenega materijala vsake vrste kot tovorno blago od vseh postaj v oddelku A. lokalne tarife za tovorno blago, del II., snopič I., navedene proge v Ljubljana od 1. oktobra 1896. leta do preklica, najdalje pa do 31. decembra 1897. leta — 50 % popust od voznih postavkov na podlagi tabele za preračunanje pristojbin pod številko VII. oddelek A v lokalni tarifi za tovorno blago do meje jednotnega postavka 0·1 kr. za 103 *kg* in 1 *km* in voznega postavka 4 kr. za 100 *kg*. Olajšava se dovoli le dotičnim stavbenim gospodarjem samim, če prosijo za njo. Dotične vloge je pošiljati na c. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku in jim je dodati iste priloge, kakor pri onih na južno železnico. Olajšava se izvrši provračilnim potom proti predložitvi izvirnih voznih listov glasečih se na stavbenega gospodarja kot prejemnika. Ti dokumenti se imajo pa v svrho likvidacije najkasneje do konca februvarja 1898 predložiti c. kr. ravnateljstvu drž. železnic v Beljaku.

s) Zbornica je priporočala prošnjo c. kr. priv. fužinske tovarne za les Fidelis Terpinčevi nasledniki za izposlovanje znižane voznine za quebracho-les in quebraho čreslo. Visoko c. kr. železniško ministerstvo je na to sporočilo, da se je prošnja odstopila južni železnici v natančen pretres in poročanje. Imenovana železniška uprava je poročala, da se je za prevažanje quebracho lesa iz Trsta v Zalog uvel znižani vozni postavek 56 vinarjev za 100 *kg*, če se plača najmanj za 10.000 *kg* za vozni list in voz, za sedaj z veljavo do preklica, najdlje pa do konca decembra 1896. l. Proti dosedanjemu znižanemu voznemu postavku 72 vinarjev, pomeni ta popust 16 vinarjev. Glede zaprošenega znižanja tarif za prevažanje zdrobljenega puebracho-lesa iz Zaloga na Češko, Moravsko in Šlezijo, se je v VII. zavezni konferenci južno- in severo-avstrijsko-ogerske železniške zaveze sklenilo, da naj se za promet od Zaloga v podporo podjetja v okviru prometa mej južno železniškimi postajami in Češko uvedejo primerni vozni postavki. Od tovarne za barvani les na Fužinah se je nato od železniške strani zahtevalo, da naj naznani one postaje, za katere misli izvrševati pošiljatve. Na podlagi zgornjega sklepa dovoljeni vozni postavki se imajo takoj uvesti, kakor hitro temu končno pritrdi udeležena železniška uprava. O tem se je tovarna za barvani les obvestila in se je priporočala njena nadaljna vloga na c. kr. priv. južno železnico in se je vis. c. kr. železniškemu ministerstvu predložila obširna prošnja imenovane tvrdke. Ker so se v ti prošnji navele nove stvari v znižanju voznine za quebracho-les in quebracho čreslo, je zbornica prošnjo toplo priporočala.

š) Zbornica je pri vis. c. kr. trgovinskem ministerstvu priporočala prošnji zadrug čevljarjev, krojačev, klobučarjev in rokovičarjev, v katerih se je prosilo za podelitev po jedne ustanove v namen obiska razstave modernih delavskih pripomočkov v c. k. tehnologiškem obrtnem muzeji na Dunaji. Načelnik krojaške zadruge v Ljubljani Franc Šturm je vsled naznanila c. kr. tehnologiškega obrtnega muzeja obiskal drorano za mali obrt in si obledal razstavljene predmete z velikim zanimanjem. Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo je z ukazom z dne 17. oktobra 1896 z ozirom na zgornje poročilo zbornice naznanilo, da je dovolilo čevljarski zadrugi v Ljubljani ustanovo v namen obiska dvorane za mali obrt v tehnologiškem obrtnem muzeju na Dunaju v navadni izmeri, namreč povrnitev potnih stroškov III. razreda osobnega vlaka in nazaj in po štiri goldinarje za vsak dan bivanja v tehnologiškem obrtnem muzeju; prošnja krojaške zadruge v Ljubljani za podelitve jednake ustanove se ni mogla uslišati, ker se v tem slučaju gre zgolj na ogledanje šivalnih strojev vsled česar podelitev ustanove ni zadostno utemeljena. O tem sta imenovani zadrugi obvestiti in je prvi pripomniti, da odbere štipendista in da zapisnik, iz katerega je izvršitev te volitve posneti, predloži c. kr. tehnologiškemu obrtnemu muzeju, ki bo za obisk dvorane za mali odločilo prikladni čas in poskrbelo za izplačilo ustanove.

Zbornica je vzela ta naznanila odobruje naznanje.

III. Zbornični svetnik Franc Omersa poroča o prošnji trškega predstojništva v Radečah za dovolitev naprave javne tehtnice. Po § 10 zakona z dne 19 jun. 1866 drž. zak. št. 85 se je pri tem ozirati na krajevne razmere in imajo po § 14. tega zakona občine prvo pravico do take dovolitve. Ker v trgu Radeč ne obstaja javna tehnica, in je tam živaljen promet z blagom razne vrste in se vrši tam vsako leto tudi več letnih in živinskih sejmov; zategatelj je potreben zavod, ki bi imel pravico, o po njem izvršenem tehtanju in njega uspehih izdajati spričevala z dokazilno močjo javnih listin. Odsek se je prepričal, da bi bilo občne koriste, če bi se v Radečah napravila javna tehtuica in torej predlaga:

Častita zbornica blagovoli v svojem poročilu na c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem prošnjo tržkega predstojništvo najtopleje priporočati. — Predlog se sprejme.

IV. Podpredsednik Anton Klein poroča o vprašanju, če so mizarji upravičeni šipe vdevati v okna. Po ministerskem ukazu z dne 30. junija 1894, drž. zak. št. 110 je steklarski obrt rokodelski in ni v krajih, kjer so stekljarji, mizar opravičen s šipami oskrbovati oken, ker ima po § 37. zakona z dne 15. marca 1883., drž. zak. št. 39, le pravico združiti vsa za popolno dovršitev svojih izdelkov potrebna dela in imeti v službi potrebne pomožne delavce tudi drugih obrtov. Po mizarju izdelano okno je popolnoma dovršen mizarski izdelek in v krajih, kjer vrši kdo drugi steklarski obrt, ne sme mizar v svoje lastne izdelke tudi šip vdevati. Če bi postavne določbe razlagali drugače, bi bil, osobito v velikih krajih, steklarski obrt popolnoma uničen, ker bi steklarju ostala le čisto majhna popravljalna dela. Pri tem pa je omenjati, da v krajih, kjer ni steklarja in je daleč do njega, jako često mizar, klepar i. dr. včasih tudi kak samouk ali hišni gospodar sam vdeva šipe v okna. To se dogaja zategadelj, ker bi bilo pač predrago, radi ene šipe eno ali več ur daleč hoditi k steklarju ali ga naročiti. Ker je v politiškem okraju Črnomlju le po en steklar v Metliki, v Črnomlju in v Loki pri Črnomlju, se ni čuditi, če v odstot zelo oddaljenih krajih ne vdeva vedno šip steklar. Obrtniško se pa tudi v teh krajih mizar ne sme pečati s steklarstvom. Odsek torej predlaga: Zbornica ima izreči v tem zmislu svoje mnenje c. kr. okrajnemu glavarstvu v Črnomlju. — Sprejeto.

V. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča, da je najvišji zdravstveni svet povodom nekega pretresa v Avstriji veljavnih postavnih določb glede stavb med drugim stavil tudi predlog, naj bi se premišljalo o strogi uredbi obrta za polaganje cevi (polaganje plinovodnih cevi, urejanje razsvetljave in dovajanje vode) in o posebni gojitvi pouka v tem obrtu na obrtnih šolah za stavbe in stroje. Pri tem je imel pred očmi popolnitev sposobnostnega dokazila za napominani obrt se zadevajočih določil ministerskega ukaza z dne 17. septembra 1883., drž. zak. št. 151, točka 8. v tem zmislu, da bi bila podelitev dotične koncesije spojena ne samo z izkazom praktiške, ampak tudi teoretiške sposobnosti za obrt. Zbornici je došlo povabilo, da izreče o tej stvari svoje mnenje. Pri tem je razmišljati tudi vprašanje o morebitni uvedbi obveznega strokovnega pouka v predlaganem zmislu. Po § 15, točka 17. zakona z dne 15. marcija 1883, drž. zak. št. 39, spada polaganje cevi (polaganje plinovodnih cevi, urejanje razsvetljave in dovajanje vode) med koncesijonovane obrte. Po ministerskem ukazu z dne 17. septembra 1883, drž. zak. št. 151, točka 8. se morajo prositelji za podelitev dopustila za polaganje plinovodnih cevi, urejanje razsvetljave in dovajanje vode t. j. za dosego dopustila kot dovajalec (inštalater) plina ali vode, izkazati: 1.) da so se naučili mehaniškega, ali ključavničarskega ali kleparskega obrta in 2.) da so delali štiri leta pri dovajalnih v njihno stroko segajočih (instalacijskih) obrtih. Za prositelje pa, ki morejo izkazati potrebne znanstvene tehniške študije, zadošča, če izkažejo dveletno praktično delovanje v dotičnem dovajalnem obrtu. Glede izkaza posebne sposobnosti za obrtniško uvajanje električne razsvetljave je merodajen ministerski ukaz z dne 25. marcija 1883., drž. zak. št. 41. Tu pa se ne gre za uvajanje elektriške razsvetljave, ker je podelitev za tako koncesijo tako vezana na izkaz potrebne sposobnosti s spričevalom kake tehniške visoke šole ali zadevnega strokovnega učnega zavoda, ali na dokazilo predidočega, dalj časa trajajočega delovanja v elektrotehniški stroki. Glede vprašanja, ali naj se podelitev koncesije za polaganje cevi spoji ne samo z izkazom praktiške, ampak tudi teoretiške sposobnosti in ali naj se torej v ravno omenjenem zmislu spopolnijo sposobnostnega dokazila se tičoči predpisi ministerskega ukaza z dne 17. septembra 1883., drž. zak. št. 151, točka 8., je odsek mnenja, da bi bilo stvari na korist, ko bi bila koncesija za omenjeni obrt vezana ne samo na dokazilo praktiške sposobnosti, ampak da bi bilo zahtevati tudi dokazila teoretiške sposobnosti za ta obrt. Težko je z vso gotovostjo trditi, da ima kdo vso sposobnost za plinovodnega ali vodovodnega instalaterja, če se moramo opirati samo na dokazilo praktiške sposobnosti. Če pa temu pridenemo tudi teoretiško dokazilo, ni dvoma, da ima dotičnik sposobnost za omenjeni koncesijonovani obrt. Radi nedostatka teoretiške sposobnosti se dogaja, da polagalec cevi pri sedlih ni nastavil zračnih zaklopnic in pri sifonih ne razbremenilnih izpuščalnih zapahov, ker ne ve, da žene voda zrak in blato s seboj, za katerih odstranitev je skrbeti. Če se to ne zgodi, sploh ne deluje tak cevovod, ali pa nedostatno, ne da bi se pozneje napaka pri pristopnih opravah mogla odpraviti. Pri samodejnih plavčnih pripravah se pripeti, da ne delujejo pravilno in iz reservoarja vodo ali nepretrgoma izpuščajo ali iztok popolnoma zapirajo, ne da bi mogel monter na sicer breznapačni opravi napake najti. Dogaja se namreč, da pri isti opravi v 3. nadstropju plavec pravilno deluje, v 1. nadstropju ali v pritličju pa popolnoma odpove. To se zategadelj dogaja, ker so bili plavci za določen pritisk montirani, pritisk pa v različnih nadstropjih lahko diferuje 1 $^1/_2$ atmosfero. Plavec se mora zategadelj v naprej za njemu določen pritisk in z ozirom na mesto, kjer se rabi, pripraviti. Nedostatki, ki lahko nastanejo vsled montaže pri vodovnih cevih, so pri plinovodnih še škodljivejši in morejo še lažje nastati, ker znaša pritisk, ki vpliva na plin v cevovodu, le 8. do 10. delov običajnega vodovodnega pritiska. Pri vodovodih je potreba, da ve obrtnik, kakšnega kalibra je treba za priklepe pri lušah z ozirom na pritisk, ki obstaja za napravo, da stranke ne trpe škode. Iztočne pipe so za različen pritisk različno narejene. Mora se torej vedno prava konstrukcija izbrati, ker pri vodovodih ob velikem pritisku vsled sunkov jako lahko nastanejo poškodbe na cevni mreži. Polagalec cevi mora imeti jasne pojme o odpornosti materijalij in o vplivu pritiska, ki se navadno zaznamuje v atmosferah. Često se pa dogodi, da monter ne ve, kako dejansko učinkuje v atmosferah izraženi pritisk na ploščinsko jednoto napeljave. Če bi se zahtevalo tudi dokazilo teoretiške sposobnosti, dosegli bi teoretiško in praktiško izšolano osobje in težko bi se dogajali taki slučaji, kakor zgoraj omenjeni. Ker imajo v zadnjem času ne samo mesta. ampak tudi vasi vodovode in se mnoge vasi še prizadevajo pridobiti jih, se jako potrebuje teoretiško in praktiško izšolanih polagalcev cevi. Taki bi se vzgajali v stavbenih in strojnih šolah, omenjenih v zgoraj navedenem ministerskem ukazu, če bi se uvedel v njih obvezni strokovni pouk. Odsek torej predlaga: Častita zbornica blagovoli v zgornjem zmislu izreči svoje mnenje na c. kr. trgovsko ministerstvo. — Predlog se sprejme.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Kako dolgo je lokomotiva sposobna za vožnjo? Na Angleškem so konstatovali po vestnem preiskovanju in poizvedovanju, kako dolgo je lokomotiva še dobra za vožnjo, predno je tako izrabljena, da se poprave niti ne izplačajo več. Pokazalo se je, da lokomotiva preteče povprečno kakih 760.000 kilometrov, predno postane povsem nerabljiva. Ta daljava iznaša toliko, kolikor 18kratni obseg zemlje ali pa dvakrat toliko, kolikor je od zemlje do lune Iz tega se vidi, da imajo lokomotive zares „dobre kosti“.

Kmetijstvo.

Pomen apna za kmetijstvo.

Apno se v kmetijstvu še nikakor tako ne ceni, kakor zaslužuje. Mnogi kmetovalci ne vedo, da se z apnom da zboljšati zemlja. Navadno ljudje mislijo, da je dosti apna že v zemlji, a skušnje so pokazale, da to ni resnica. V obširnih krajih na mnogih kmetijah porabe apna za kmetijstvo niti ne poznajo, če tudi se pri mnogih prsteh kmetijstvo več ne izplačuje, ako se apno ne dovaža. Zadnji čas so vendar nekatere večje kmetije spoznale važnost apna. Prišle so do prepričanja, da noben drug trgovinski gnoj, niti kalijeve soli, apna nadomestiti ne more. Od

kar na tacih kmetijah apno rabijo, so se njih dohodki jako povekšali.

Rastline posebno v njih prvem razvoju apno potrebujejo. Apno pa tudi dobrodejno vpliva na fizične lastnosti prsti. Trdo prst naredi rahljo, da jo ložje prešinava zrak in gorkota, kar je velike važnosti za kmetijstvo.

Na lahkih peščenih zemljah se je dobro obnesel dovoz laporja ali zmletega apnenca, bolje kakor žganega apna. Krompir je boljši, ako se je na njivo laporja navozilo. Seveda da se pri tem ne sme opustiti gnojenje z živinskim gnojem, ali pa z umetnimi gnojili, v katerih so kalijeve soli in fosforna kislina. Posebno na peščenih tleh ni samo posipanje apna brez gnojenja dobro.

Za težka ali ilovnata tla je posebno dobro žgano ali kuhano apno. Apno prst zrahlja in vsled tega bolje rodi. Deteljo, grah, pšenico, peso in še nekatere druge pridelke moremo na težki zemlji pridelovati jedino, če preskrbimo za dovažanje apna. Skušnje so pokazale, da se dvakrat ali tudi celo trikrat toliko pridela, če se z apnom gnoji, nego če se ne.

Zato bi se moralo v vsakem selu določiti, kje je potrebno dovažanje apna. To bi lahko storilo kemično poskuševališče, ki bode preiskovalo zemljo.

Seveda je treba apno mešati z drugimi umetnimi gnojili. Če gnojila mešamo si mnogo dela prihranimo, kakor bi z vsakim gnojem gnojili.

Pri apnu je pri tem treba imeti vendar posebno pozornost. Ne sme se mešati s takimi gnojili, s katerim nareja nerazstopljive spojine. Nerazstopljivost snovi rastline ne morejo porabiti za hrano, so torej zanje izgubljene. Ne sme se apno mešati s fosforovo kislino ali žveplenokislim amonjakom. V poslednjem slučaju izhlapi amonjak, ki je rastlinam jako potreben.

Tudi se apno ne sme z gnojnico gasiti, temveč z vodo. Iz gnojnice se zgubi mnogo dušika, ako z apnom pride v dotiko. Ravno tako se tudi hlevski gnoj z apnom potresati ne sme, ker apno izpodrine amonjak, ki se potem zgubi.

Kmetijske raznoterosti.

Italijansko vino. „Pristna“, dobra italijanska vina, ki na podlagi one nesrečne klavzule poplavljajo našo monarhijo na ogromno škodo avstrijskega vina, to italijansko usiljeno vino torej prav lepo karakterizuje neka vest, došla iz Milina. List „Italija del Popolo“ javlja namreč, da so profesorja Oliverija, ravnatelja agrarne stacije v Palermu, odstavili od službe, ker je izdajal neresnične analize in certifikate za vina, ki so se izvažala iz Sicilije v Avstrijo. Sedaj pa naj človek pomisli, kakšna strupena brozga je „osrečavala“ leta in leta naše kraje, proglašena kakor „pristno italijansko vino“ na podlagi fabrikovanih certifikatov. A gospod ravnatelj Oliveri je moral storiti zares dovolj kosmatih, ker so se celo v Italiji, kjer so sleparije in goljufije tako v navadi, odločili odstaviti ga od službe.

Dalmatinski pridelki v Egiptu. Avstrijski konzul v Kairu je sporočil trgovinski zbornici zagrebški, da bi bilo pridelke iz Dalmacije, sosebno vino, olje in pa žganje prav lahko in po razmerno jako dobrih cenah prodajati v Egiptu.

Poučni in zabavni del.

Sijajno gmotno stanje slovenskega ljudskošolskega učitelja na koncu razsvetljenega devetnajstega stoletja.

(Govoril pri glavni skupščini „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta 1896. l. Jernej Ravnikar, nadučitelj v Mokronogu.)

(Konec.)

Ker že toliko govorimo o gmotnem položaju učiteljev raznih kronovin — posebno pa še o onem za Primorsko, dovolite mi, gospoda, da se nekoliko še pomudimo pri tej točki, ki je najbolj pereča za učiteljstvo v Primorju — vzlasti na Goriškem. Neki gosp. tovariš z Goriškega me je prosil, da naj postavim v okvir skupne slike še posebej sliko učiteljev na Goriskem, kajti gmotno stanje učiteljstva v tej deželi je menda še „najsijajnejše“!

Dotičnik piše: „Osem dvanajstink, to je, skoro vse učiteljstvo moškega spola ima 400 gld. plače na leto. Učiteljice nasprotno imajo le 80 % iste plače. Na prvi pogled se zdi, da imajo učiteljice manjšo plačo od učiteljev. To pa ni po vse resnično, kajti pri nas se učitelji in učiteljice štejejo ločeni. Ker pa se že več let pri nas šole le širijo v večrazredne in se nameščajo skoro le izključljivo učiteljice, njih število hitro raste, naše pa ostaja isto, ne, ampak se celo manjša, pomikajo se ženske hitro v II. plačilni razred. Status, ločen po spolu, je moškim v škodo, kajti na pr. učitelj in učiteljica sta pred 16 leti skupaj nastopila službo v goriškem okraju; moški je še vedno v III. plačilni vrsti, dočim je ženska že v I. vrsti; moški ima 400 gld., ženska po 80 % od 600 gld. pa 480 gld.; torej je 80 % moške plače več kakor cela plača! Ironija!... Učitelj ima potem takem le 400 gld., učiteljica z 80 % moške plače pa 480 gld.!

Taka v nebo vpijoča krivica se godi moškim v goriškem okraju, kjer je mnogo večrazrednic. V tolminskem in sežanskem okraju pa, kjer je največ le jednorazrednic, godi pa se učiteljicam krivica, ker je njih število premajhno. Pravično bi torej bilo, da bi bil status skupen.

Več kakor jedno desetletje prosjači učiteljstvo na Goriškem za kako zboljšanje — a zastonj; niti vinarja zboljšanja še nismo dosegli. Najprej se je izgovarjalo na slabe letine; ko so se te izboljšale, obljubilo se nam je, da se je l. 1895. porabi 8 % doklade na zemljiško odvezo, ki istega leta odpade, za zboljšanje učiteljskih plač. Poleg slabih letin se je poprej zavračalo na laške poslance, da so oni nasprotni zboljšanju.

Ko so l. 1894. bili tudi laški poslanci za zboljšanje, tedaj je prišel slovenski poslanec in je predlagal deželni šolski zaklad — in stvar se je odložila, ker Lahi so takemu zakladu nasprotni. Ko se je konečno vendar sprejel nek zakonski načrt, po katerem se dvanajstine spremene v desetine, bil je sprejeti načrt tak, da se ni predložil v potrjenje. Zboljšanje bi naj bilo prišlo v ve-

ljavo s 1. januvarjem 1895. l., toda ni ga še zdaj? Zakaj? Zato, ker prvič načrt se ni mogel v potrjenje predložiti, ker je bil pomankljiv; drugič, ker l. 1895. so se sprli laški in slovenski poslanci in je bil dež. zbor zaključen, preden je popravil dotični načrt in tretjič, ker letos popravljeni načrt se je zopet vrnil z Dunaja . . .

In kaj nam prinese novi zakon, ko bode potrjen? „Soča“, glasilo slovenskih poslancev, piše, da je zakonski načrt tak, da, kar z desnico daje, z levico jemlje, kajti v desetine se bodejo šteli samo stalno nameščeni učitelji.

Tako bagatelno postopanje z nami rodilo je lanskega leta znano izjavo, v kateri je učiteljsko društvo za goriški okraj izrazilo nevoljo nad takim postopanjem. Ali mogočna gospoda naša se je začudila nedolžni izjavi tako, da je proti isti pridobila okr. šolskega nadzornika in urednika „Soče“, katera dva sta zastavila ves svoj vpliv, da sta preprečila izjavo učiteljskega društva. Kako je Gabrščekova „Soča“ o tem pisala, znano je zlasti učiteljstvu na Goriškem prav dobro itd.

Kolikor se tiče učiteljskih razmer na Goriškem — osobito pa „znane okrožnice“, ki so jo izdali nekateri učitelji, moram nepristranski pripoznati, da ni bilo umestno, tako udrihati v časopisih po učiteljih, ki se potezajo za zboljšanje svojega gmotnega stanja — in ki so bili ravno vedno zvesti privrženci in sotrudniki teh časopisov. — Kdo bi pač temu ali onemu sobratu štel v zló, ako v svojem kritičnem položaju išče utehe z odkritosrčno izjavo. — Dalje pa nikakor ne mislim razmotrivati razmer na Goriškem, ker mi vse tudi ni znano in jasno. Izrečem pak že danes svojo nado, da bi vsi neodvisni rodoljubi delali na to, da se ondotnemu učiteljstvu čim prej tem bolje pomaga izdatno s poboljšanjem letnih plač, tembolj, ker je goriški deželni šolski svet v zadnjem času zaukazal vsem tistim učiteljem, ki oskrbujejo službo občinskega tajnika, to poslovanje s 1. januvarjem 1897. leta odložiti. Vidite, spoštovana gospoda, imeti žele celega moža za šolo — toda lačnega! Sicer pa je služba občinskega tajnika taka, da jo po zakonu učitelj sme opravljati. Vsled tega naj bi „Zaveza“ vložila nekak ugovor v obliki prošnje na goriški deželni šolski svet, da razveljavi dotični ukaz.

Iz do sedaj povedanega je pač razvidno, da nimamo od deželnih zastopov pričakovati povoljnega izboljšanja svojih plač. Ne preostaje nam torej druzega, kakor da prosimo države pomoči, kajti le potem je upati ugodne rešitve, ako se ljudska šola podržavi! Nas že itak stavijo v vrsto c. kr. uradnikov; toda izjema je le ta, da naše plače niso take, kakor one državnih činovnikov. Nam gre ista stopinja, kakor tem, bodisi že glede na študije, bodisi glede na naše socijalne razmere. Tisti ugovori proti temu, ki so se čuli že v Trstu, da bi bili potem preveč odvisni od vlade, so čisto jalovi, kajti bolj odvisni pač ne moremo biti, kakor smo že! Vsaj smo itak že podrejeni c. kr. oblastnijam (c. kr. okr. glavarjem, c. kr. dež. in okr. šolskim nadzornikom itd.). Kolikor se tiče tega, bi ne bili prav nič na slabšem; nasprotno naš ugled bi le s tem pridobil — in spoštovanje do učiteljskega stanu bi dospelo na višjo stopinjo, nego pa je sedaj. Kako in na kak način bi se to doseglo, prepuščamo „zavezinemu vodstvu“, da v dosego tega važnega vprašanja stori potrebne korake. — Dela in truda nas čaka veliko, toda ne plašimo se tega, če hočemo sploh kaj prida doseči. Vsaj že naš kranjski pregovor pravi: „Brez muje se še čevelj ne obuje!“ Ako držimo še nadalje svoje roke križem — govorimo odkritosrčno — ostalo bode pri starem in učiteljstvo bode še vedno trpelo pomankanje.

V stavkih, priobčenih k današnjemu referatu v „Popotniku“ št. 14, razvidno je vsaj približno, kako bi nam kazalo postopati „v dosego podržavljenja ljudske šole“. Vsled tega o tej točki tudi ne mislim nadalje govoriti — tem manj, ko vidim, da sem svojo razpravo že malo preveč raztegnil.

Svoje potrpežljive poslušalke in poslušalce prosim le še nekoliko potrpljenja. — Mnogim danes tukaj zbranih tovarišic in tovarišev je znano letošnje zborovanje štajerskoga učiteljstva (26. maja) v Gradcu. Vsi sklepi vsprejeli so se z naudušenjem, kar je tudi popolnoma jasno, ker so taki, da jih more in sme sleherna učiteljica in vsak učitelj z mirno vestjo odobravati in podpisati. Na dejam se torej, da se strinjate vsi z meno, ako tudi mi v okvir svojih že pripravljenih tez, vzamemo še one štajerskega učiteljstva, da s tem pokažemo že danes solidarnost (vzajemnost) skupnega postopanja v dosego svojih teženj. Vsled tega predlagam naslednjo resolucijo:

Osmi glavni zbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Opatiji dne 20. avgusta 1896. l. izjavlja:

„Z ozirom na vedno rastoči duševni in telesni napor ljudskega učitelja terja se dandanes od njega toliko, da pri sedanjem žalostnem položaju, glede službenih, gmotnih, družbenih in pravnih razmer, nikakor ne more, kakor do sedaj, vseh svojih močij posvetiti z uspehom vzvišenemu poklicu. Nepovoljni odnošaji v učiteljskem stanu so že tako neznosni postali, da se je mnogo učiteljev vsled postranskih opravil ugonobilo; drugi zopet, ki nimajo prilike s takimi postranskimi službami izboljšati si svojega slabega gmotnega stanja, zró z nekako nemo obupnostjo v še bolj žalostno bodočnost — in le redki so med nami, katerim je osoda bila vsaj toliko mila, da se jim godi malo boljše. — Kolikor pa se je do sedaj storilo za učiteljstvo, je tako bore malo, da še vredno ni kake omembe. Vse uravnanje učiteljskih plač po raznih kronovinah bile so do sedaj samo slepilo nasproti ljudstvu, češ, za učiteljstvo se je storilo dovolj, več se ne more. Ne pomisli pa se, da večina učiteljstva živi v največji bedi in revščini. Posledica temu je vedno pomankanje učiteljev, kar pa se je še posebno v najnovejšem času jelo občutno kazati. Sicer nameravajo temu nedostatku nekoliko pripomoči z ustanovitvijo deželnih konviktov (odgojišč) za učitelje, kar pa baje ne bode dosti pomagalo. Nasprotno smemo o tem že danes izraziti svoje pomislike, kajti marsikateri mladenič se vsled

tega ne bode maral posvetiti učiteljskemu poklicu. S takim duševno nezrelim učiteljskim naraščajem se tudi narodovi naobrazbi ne bode koristilo. Šola, narodna izomika, ljudsko blagostanje ohrani se le tedaj na površji, ako se tudi učitelj v službenem, gmotnem, družabnem in pravnem oziru vzdržuje na površju časa.

Naslanjaje se na to izjavo danes tukaj zbrano slovensko učiteljstvo terja:

1.) Uvaževaje prežalostno gmotno stanje vsega slovenskega ljudsko-šolskega učiteljstva — in glede na to, da v kratkem izboljšajo plače c. kr. uradnikom, duhovnikom in častnikom, zahtevamo, da se tudi ljudskim in meščanskim učiteljem, ko so za državo in deželo vendar najvažnejši činitelj, letni dohodki uravnajo, tako, da bodo jednaki onim c. kr. uradnikov v 11., 10. in 9. plačilnem razredu za učiteljstvo ljudskih ter v 10., 9. in 8. plačilnem razredu za učiteljstvo meščanskih šol.

2.) Predno stopi ta uravnava v veljavo, dovolijo naj se v ta namen povsodi in takoj primerne draginjske doklade.

3.) Ker deželni zbori najbrže tudi vprihodnje ne bodo upoštevali § 55. državnega zakona z dne 14. maja 1869. l., da bi učiteljem plače uravnali tako, da bi ti zamogli vso svojo moč obračati v svoj poklic ter da bi jim tudi v resnici bilo mogoče, svojo rodbino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja, sklene se, visoko c kr. vlado naprositi, da blagovoli šolo vsprejeti v svoje področje, to je, ljudska šola naj se podržavi.

4.) V dosego tega naj „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ stopi v dogovor z drugimi deželnimi učiteljskimi društvi v Avstriji, da ukrenejo vse potrebno.

5.) Vsa ta društva naj visokemu c. kr. ministerstvu za uk in bogočastje predlože „skupno spomenico“, v katerej naj se razkrije gorje in prežalostno gmotno stanje vsega ljudsko-šolskega učitelja po avstrijskih deželah.

6.) Ako deželna učiteljska društva — oziroma „zveze teh društev“ — spoznajo za potrebno, pošlje naj se v ta namen posebna deputacija do ministerskega predsednika, naučnega ministra — in celo do Njegovega Veličanstva, presvetlega cesarja in vladarja. Manjše dežele bi bile zastopane po jednem, večje pa po dveh ali treh odposlancih.

7.) Službena leta naj se vsled težavnega in napornega dela, ki ga ima učitelj pri vzgoji in pouku mladine, skrčijo na 35 let, uštevši tudi leta začasnega službovanja.

8.) Naslov „podučitljev“ naj se odpravi brezpogojno.

9.) Tajna kvalifikacija je nekaka nenravna in nepotrebna uredba, torej naj se odpravi.

10. Šolski zakon o nadzorovanju šol predela in popravi naj se v tem smislu, da se krajnim šolskim svetom vzame pravica nadzorstva v pedagogiškem in didaktičnem oziru; prepusti pa naj se jim samo oskrbovanje stvarnih šolskih potrebščin.

11.) Glede na to, da pri sedanjih družbenih razmerah dobra vzgoja mladine posebno blagodejno vpliva v korist in blagor državi in deželam, skrbi naj se za večjo izobrazbo učiteljstva. Ako bi država to zahtevo odklonila, naj potem dežele to velevažno vprašanje prevzamejo same v svojo oskrb po vzgledu Dunajskega mesta.

12.) Posel „občinskega tajnika“ je časten in tak, da ga sme učitelj v prostem času opravljati; torej mu tega višje šolske gosposke tudi ne morejo in ne smejo zabraniti, ker ne nasprotuje zakonito določenim naredbam.

13. Pri bodočih volitvah v deželne zastope naj se po vseh slovenskih pokrajinah postavi vsaj jeden kandidat iz vrste učiteljev v imenik poslancev, da ti potem kot izvedenci v šolskih zadevah pri sklepanju novih šolskih zakonov, ali pa pri preosnovi že obstoječih, zamorejo vedno mnenje izražati s pedagogiško-didaktičnega stališča. Ti zastopniki iz učiteljskega stanu bili bi toraj naši pravi zagovorniki in nekako poroštvo za boljšo prihodnost vsega slovenskega-učiteljsta“.

Hvala Vam lepa, da ste me blagovolili toliko časa poslušati. Prosim pa zdaj, da o tem perečem vprašanju izreče še kdo drugi svoje misli — in morebiti tudi svoje pomislike. (Burno odobravanje in „živio“-klici.)

Poučni in zabavni drobiž.

Londonska policija. V Londonu je 15.271 policijskih stražarjev, a navzlic temu se je dogodilo minolega leta 20 024 hudodelstev, med temi 18 umorov in 37 ubojstev. — Zanimivo je poročilo o izgubljenih predmetih, kajti isto osvetljuje pozabljivost ljudij in — poštenost kočijažev: fijakerjev in omnibusov. Le-ti so lani izročili okolu 30.000 predmetov, pozabljenih v vozeh. Človek ne bi niti mislil, kaj ljudje vse pozabljajo v kočijah; našli so se: bicikli, perspektiv, šivalni stroj, mačka, kanarček, električna baterija, možgani konja v špiritu in drugo. Največe število dosezajo pozabljene palice in dežniki. Lani jih je bilo 15 626

Novi perzijski šah se v marsičem razlikuje od svojega prednika. On ne mara v Evropo in niti ne misli na draga potovanja. Zato se ne izpolni želja Francozov, da bi došel obiskat svetovno razstavo leta 1900 — Novi šah je odpravil že preko 8000 nepotrebnih uradniških služeb. Celo službo vojnega ministra je odpravil ker je sam prevzel ta posel. O njegovi varčnosti najbolje govori dejstvo, da upotrebljeva — za orijentalskega potentata zares le neznatno svoto — 30.000 gld. na leto, dočim je njegov prednik trošil 2 milijona na leto.

Tunel pod morjem. Italijanski inžener de Johannes je izdelal in raztavil načrt tunelu, kateri naj bi se napravil pod morjem in kateri naj bi vezal otok Sicilijo in Kalabrijo, in sicer s krajem Aspromonte ležečem na najjužnejšem koncu laškega škornja. Troški za tunel bi znašali 700 milijonov gl.

Novice.

— **Novi krški škof.** Škofom na Krku je namesto Šterka, ki je postal škof tržaški, imenovan preč. g. monsignor dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja v Gorici.

— **Novo poštno in brzojavno poslopje** se je dne 21. t. m. v navzočnosti dostojanstvenikov in zastopnikov raznih korporacij slavnostno blagoslovilo in otvorilo. Frančiškanski župnik g. o. Hugolin Sattner je blagoslovil zgradbo, na kar je nagovoril zbrane g. ministerijalni svetnik pl. Anderlan; odgovoril je poštni in brzojavni ravnatelj dr. Pokorny. Udeleženci

so na to ob sviranju vojaške godbe ogledali nove prostore. Od dne 23. t. m počenši poslujej · že vsi oddelki poštnega in telegrafskega urada v novem poslopju

— **Novega lovskega zakona za Kranjsko**, kakor ga je sklenil deželni zbor kranjski, cesar ni potrdil. Največ se zakon zato ni potrdil, ker vlada ne pričakuje od županov, da bi nepristransko razsojali o lovskih odškodninah.

— **Tržaški Slovenci.** Politično društvo „Edinost“ prireja po okolici tržaški prav pridno shode in poučuje ljudstvo. Edna glavnih zahtev, ki se razpravlja na shodih je tudi ustanovitev posebnega okrajnega glavarstva za tržaško okolico. Le ta naprava more namreč rešiti okoličane krutega preganjanja iredentarskega tržaškega magistrata Da omenjena zahteva poslednjemu ni všeč, je umevno. Kot politična oblast je pošiljal magistrat doslej na shode svoje ljudi za komisarje Ti pa so postopali jako strankarsko in razpuščali za vsako malenkost shode. Slovenci so se proti temu opetovano pritožili na višjem mestu in dosegli so, kar je edino pravično, da je namestništvo tržaškemu magistratu odvzelo nadzorstvo nad društvi in shodi v tržaški okolici.

— **Druga železniška zveza s Trstom.** Kakor so razmere sedaj, je gotovo, da se ne zgradi predelska železnica, temveč bode tekla nova železnica v Trst čez Kranjsko. Dne 20. t m. so imeli kranjski državni poslanci posvetovanje z železniškim ministrom vitezom Guttenbergom glede te železnice. Minister se je izrekel zoper predelsko železnico. Ostaneta torej še projekta čez Loko in Bohinj. Vlada je najbolj vneta za bohinjsko železnico, ki se bo najbrže zgradila. Bohinjska dolina in sploh Kranjska mnogo pridobi z novo železnico. Drž posl baron Schwegel je v proračunskem odseku toplo priporočal zgradbo bohinjske železnice in poudarjal njene prednosti v financijelnem in strategičnem oziru.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 4. oktobra do 1. novembra t. l.: Veleč. gosp. A. S. Tolminec 10 gld. kot mesečni prispevek za oktober in november t. l; sl. generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani 100 gld. kot darilo veleslav. generelnega ravnateljstva v Pragi; gospa Kristina Fajdiga-va, blagajničarica ženske podružnice v Kamniku, 37 gld. letnine; g. Kristina Divjakova, trgovska pomočnica, 6 gld., katere je med seboj nabralo nekaj Trbovljčank in Trbovljčanov in sicer večinoma kot kazni za tuje besede, po nepotrebnem med slovenskim pogovorom izgovorjene; moška podružnica v Trstu 200 gld.; gosp. Radoslav Silvester, blagajnik podružnice v Vipavi, 22 gld. 36 kr. letnine in 2 gld. iz nabiralnika pri gosp. Perhavcu, podružnica Apače po gosp. prv. mestniku Ant. Božiču 20 gld 60 kr. letnine; g. Julij Južna pri Sv. Juriju ob Taboru iz nabiralnika v gostilni pri Pošti 5 gld. 80 kr.; g. c. kr. notar Ivan Plantan kot volilo pokojne gospe Marije Jemc-eve po odšteti dedni pristojbini 90 gld.; gosp. Fr. Fajdiga iz Sodražnice 59 kron in sicer: 45 kron 28 vin. dar Sodražanov kot čisti dohodek kegljanja na dobitke in 13 kron 22 vin iz gostilniškega nabiralnika; ženska podružnica v Logatcu 100 gld. pokroviteljnine; gdč. Ljudmila Roblek-ova iz Litije povodom otvoritve velikovške šole 100 gld., katere so zložile tamošnje čestilke in čestilci našega slavnega pesnika Simona Gregorčiča v ta namen, da se ta naš in celega slovenskega naroda ljubljenec vpiše kot pokrovitelj pri Litijski podružnici Gdč Ant. Drufovka-va, blagajničarica sežanske ženske podružnice, 50 gld. na račun V. pokroviteljnine; gosp. Viktor Globočnik, deželni posl. in c. kr. notar v Kranju, 5 gld. za „Narodno šolo“ v Velikovcu; sl. uredništvo „Slovenca“ zbirko 17 gld.; slavno omizje stolnega župnišča v Mariboru po preč. gosp. dr. Ant. Medvedu 5 gld. mesto brzojavke v Velikovec; gosp. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano, za Velikovško šolo mesto brzojavke k slavnosti 25. oktobra t. l. 42 kron, katere so složili gg. in sicer po 4 krone: A. Belec in Fr. Mekinec; po 3 krone: Gr. Malovrh; po 2 kroni: J. Žirovnik, Ivanka Zakotnik, M. Rozman, S Jovan, A. Sič, V. Jaklič Pavla Wölfling, Fr. Jožek, Fr. Kotnik, V. Cirman, Iv. Sever, Iv. Malinšek in št. vidske pevke; po 1 krono: A. Debeljak, Zofija Warthol, Štefan Pečnik, Jos. Arhar in Fr. Zajec. Vrlo delujoči podružnici na Vrhniki ste podali 181 gld. in sicer: ženska 100 gld. pokroviteljnine ter 42 gld. letnine, moška pa 39 gld. letnine; g Robert Tominc, c. kr. poštar v Grosupljah, 1 gld. za pobita okna velikovške šole. — Izjavljajoč najprisrčnejo zahvalo požrtvovalno delavnim rodoljubkinjam in domoljubom izrekamo danes nado, da se bo vsled otvoritve prve družbine narodne šole na Koroškem veliko naudušenje občinstva do naše družbe povekšalo, požrtvovalnost pa pomnožila. V to pomozi Bog!

— **Novi vodovod** so slovesno otvorili v Idriji dne 23. t. m. Vodovod je izpeljan s „Kobalovih planin“ in ima dolžine 1500 *m*. Napravili so se štirje vodnjaki v mestu. Nov vodovod bo velika dobrota tudi za slučaj požara. Gasilno društvo je že poskusilo gonilno moč. Pritisk je tolik, da nese vodo do lin zvonika farne cerkve.

— **Nova pošta.** S 1. decembrom prične v Komendi pri Kamniku poslovati nov poštni urad. Zvezo bo imel urad s poštnim uradom v Kamniku, kamor bo hodil vsak dan enkrat poštni sel.

— **Zmrznil** je 32letni Andrej Triler iz Virmaš pri Škofji Loki. Napil se je preveč vina in sadjevca in na potu domov je obležal in zmrznil. Našli so ga dne 21. t. m. zjutraj mrtvega na nekem travniku mej železniško postajo škofjeloško in Virmaši

— **Matere ne puščajte otrok samih!** Dninarjeva vdova Terezija Begovc iz Loke pri Mengišu je pustila svoje dva 3 in 2letna otroka sama doma. Otroka sta spala v postelji, ki je imela ob straneh omrežje. Ko se je mati povrnila čez eno uro domov, je bil 3letni deček mrtev. Vtaknil je glavo skozi omrežje in se je zadušil.

— **Zima** se nam čedalje bolj ponuja. Po hribih je zapal sneg takoznana, „hrvaška burja“ nam pa pošilja občuten mraz. V Ljubljani se nam tudi danes sneg ponuja.

— **Nesreča v Opatiji.** V Slatini pri Opatiji je gospica Dyk po neprevidnosti pala v morje in utonila.

— **Oproščeni morilec.** V avgustu je bil pred pariškimi porotniki v Marsseillu morilec Pautoffo. Umoril je svojo mater, brata in slugo. Zdravniki so se izrekli, da je blazen. Porotniki so ga vzlic temu obsodili. Sodišče pa ni hotelo izreči smrtne obsodbe in te dni je Pautoffo zopet bil pred porotniki, ki so ga oprostili.

— **Milijon — za zdravje.** Ameriški elektrotehnik Edison sedaj studira, kako bi se dal s pomočjo Rötgonovih žarkov slepcem vid. Dosegel je precej povoljen uspeh. Dunajski milijonar Russ mu je ponudil milijon goldinarjev, ako ga slepote ozdravi.

— **Zginoli bančni ravnatelj.** V Crambaliji v torontalskem komitatu na Ogerskem, je zginil bančni ravnatelj in hišni posestnik Emanuel Popper.

— **Lovski tat — ustreljen.** V Maursmünchu je neki nemški gozdar ustrelil francoskega tatinskega lovca. Poslednji je poprej večkrat ustreiil na gozdarja in ga ranil.

— **Strašna eksplozija.** V dinamitni tovarni v Földeju v Westfalski na Nemškem se je v nekem skladišču unel dinamit in eksplodiral s tako silo, da se je zemlja več ur naokrog stresla, kakor o najhujšem potresu. Tovarna se je skoro popolnoma porušila, mnogo oseb pa je bilo raztrganih in ubitih.

— **Boj mej visokošolci.** V Bonnu, kjer študirajo največ samo petični mladeniči, se je te dni mej člani dveh dijaških društev unel na ulici ljut boj, pri katerem je bil jeden visokošolec ubit, več drugih pa nevarno ranjenih.

— **Tožen župan.** Proti dunajskem županu bile so uložene tri tožbe zaradi razžaljenja časti. Obravnave bi se bile imele vršiti dne 21. novembra. Odpuščeni magistratni diurnist Sepper je tožil župana, da mu je rekel lažnik, in da je v javni seji se izrekel, da njega niso odpustili zaradi političnega prepričanja, temveč ker je na nekem uradniškem shodu uradoma lagal in hujskal zoper mestno upravo. Fijaker Bauer je pa župana tožil, da ga je zmerjal z lopovom, ker se je njegov voz na ulici nekaj zadel v županovo kočijo. Zagovornik dr. Porzer je zahteval, da se obravnava odloži, kajti Strobach je voljen v deželni zbor in je treba deželni zbor prositi za dovoljenje, če se sme sodno postopati. Sodišče je to zahtevo zavrnilo, kajti poslanska imuniteta se še le začenja, ko se otvori deželni zbor. Štiri priče, podžupan dr. Neumayr in trije mestni uradniki niso prišli k sodišču. Za to je pa sodišče slednjega kaznovalo s 50 gld. globe. Ko so bili dobili poziv, so se imenovani sklicevali, da ne morejo pričati, ker bi jim bilo to v škodo ali sramoto in so se sklicevali na neki paragraf kazenskega zakonika, ki jih odvezuje v tacih slučajih pričevanja. Sodišče je pa spoznalo, da ta razlog ni utemeljen in bilo dotičnike v drugič povabilo. Toženi župan k obravnavi ni bil prišel. Obravnava se je preložila, da se še jedenkrat povabijo priče, oziroma s silo priženo. Surovo postopanje županovo je vzbudilo veliko senzacijo. Židovski listi seveda še strašuo pretiravajo. Govori se pa, da so vladni krogi že tudi siti tega, kar uganja župan in bi radi videli, da bi odstopil.

— **Sleparija v Szegedinu.** V Szegedinu so odstranili mestnega knjigovodjo Hussla, ker je v zvezi s tiskarjem Babo osleparil mesto za več tisoč goldinarjev. Babo je preskrboval za mesto tiskovine in papir in je dobil plačanega mnogo papirja, katerega mestu niti izročil ni. Dobiček sta si seveda delila z mestnim knjigovodjo. Misli se, da pridejo na dan še druge sleparije pri mestni upravi.

— **Izrek zdravniškega izvedenca.** Ko so nedavno podirali v Parizu neko hišo, našli so človeško glavo podsuto. Dr. Vippert slaven zdravnik in pisatelj slavnega zdravniškega dela, se je izrekel, da je moralo kacih 18 mesecev minuti, kar je bila ta glava komu odrezana Policija je že hotela nekoga prijeti, ker je bil sumljiv umora, kar pride sin posestnik podirajoče hiše in pove, da je to glavo kupil njegov oče pred 13 leti od nekega krošnjarja, ki jo je našel na bojišču La Mans Oče njegov se zanima za anatomijo. Glavo je dal nekaj popraviti in jej ustavil steklene oči, kar pa „izvedeni“ zdravnik niti opazil ni.

— **Vzdignena ladija.** Pri zadnjih viharjih na Jadranskem morju se je potopila neka italijanska jadernica ob neko skalovje blizu Malega Lošinja. Ladija je peljala 68 sodov marsalskega vina. Te dni je pa neki avstrijski vojni parnik ladijo srečno vzdignil, in spravil v cigalsko pristanišče. Sode, ki so bili nepoškodovani, so prenesli na neko drugo ladijo.

— **Pogorela** je velika tržna lopa v Antwerpenu. Človek ni nobeden zgorel. Pač sta sosedni poslopji hudo poškodovani. Škode je 250.000 frankov.

— **Dinamitna eksplozija.** V Konskievu na Ruskem Poljskem sta se te dni razleteli dve hiši vsled vnetja dinamita. Več ljudij je podsulo. Kako je prišel dinamit v hišo sredi mesta, se še ni dognalo.

— **Oropan bankir.** V Plessu na Pruskem so neznani roparji umorili bankirja Kohna v njegovi pisarni in ga oropali. Policija je tri sumljive osebe zaprla in je več hiš preiskala. O uspehu te preiskave se še nič ne poroča. Umorjeni bankir je seveda bil žid.

— **Oropan trgovec.** V Moskvi so našli v njegovem stanovanju umorjenega trgovca Arameda Andafi Sejd Kosina. Trgoval je z dragoceninami. Morilec je vse dragocenosti odnesel.

— **Album tajnih policijstov.** Kodanjska policija našla je pri nekem anarhistu, katerega so prijeli, celi album tajnih policijstov. Na zadnji strani je natančno navedeno, za kakšne posle se ta ali oni tajni policist porablja, če je anarhistom zelo nevaren. Policija ne more izvedeti, od kod je anarhist dobil dotične fotografije in podatke o tajnih policijstih. Sodi se, da je v anarhističnih krogih še mnogo tacih albumov. Domneva se, da se anarhisti poslužujejo sredstva zvitih policijstov. Včasih je kak policijst se spravil mej anarhiste in tako poizvedel vse Na videz se je udeleževal vsega njih delovanja. Sedaj se pa kaže, da so anarhisti že poslali svoje ljudi mej policijo.

— **Hudo zimo** imajo v Galiciji. Po vsej deželi leži sneg in poleg tega pa imajo še po pet stopinj mraza.

— **Primankljaj ogerske razstave** znaša okroglih pet milijonov goldinarjev. Poleg tega pa imajo še mnogo zgube tisti, ki so bili prevzeli restavracije, prodajo ustopnic itd. Razstava se je bila popolnoma ponesrečila. Hrvatska mora od tega primankljaja plačati 150 000 gld.

— **Živ izpod železniškega vlaka.** Na postaji v Palanci so zbirali vagone, iz katerih so sestavili vlak. Starec imenom Jovan Petrović, trgovec iz Starega Adjibegovca, zagledal se je v svojo potniško karto, obrnen slučajno hrbtom k progi, kjer so sestavljali vlak. O sestavljanju je šel vlak nazaj, t. j. lokomotiva je porivala vagone pred seboj. Hkratu je vagon, dospevši do starca, istega podrl na tla. Mož je padel baš med tračnici proge, a po naključju (!!) tega nihče ni opazil (!). Počasi so se vagoni pomikali preko starca, ki je v svojem stoku kričal, kar se je dalo. To kričanje je čul še drug potnik, trgovec Bankovič, ter jel je kričati še on, da se ustavi vlak. No strojevodja je zarez ustavil vlak še o pravem času in izpod vlaka so izvlekli od strahu polumrtvega starca. Samo jeden meter še naj bi bil šel vlak dalje in dospela bi bila nizka lokomotiva do moža, ležečega med tračnicama. in gotovo bi ga bila strla.

— **Bančni škandali v Italiji.** Pri vseh podružnicah neapolske banke zasledili so velike nerednosti in so zaradi tega bile potrebne osebne premembe v vodstvu milanske in turinske podružnice.

— **Štrajk razkladalcev.** V Altoni in Hamburgu so razkladalci napovedali štrajk. Na skoro vseh ladijah je vse tiho. 2300 ljudij praznuje.

— **Danski carjevič v nevarnosti.** Ko se je danski prestolonaslednik te dni sprehajal blizu pristanišča, je planil proti njemu bik, ki se je odtrgal, ko so ga hoteli naložiti na ladijo. Ko sta princezinji bežali se je princ tako dolgo branil besne živali s palico, da so prihiteli ljudje in bika ujeli.

— **Zblazneli poslanec.** Deželni poslanec Gebler, ki je dne 23. novembra bil prišel v Prago, da se udeleži zborovanja protisemitske zveze čeških Nemcev, je zblaznel, in so ga morali odpeljati v bolnico.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 21. nov. t. l.: 88, 48, 44, 61, 17.
V Trstu dne 21. nov. t. l.: 3, 58, 9, 31, 47.
V Pragi dne 26. nov. t. l.: 36, 17, 30, 52, 90.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 31. okt. 1896. Pšenica gld. 7·80 kr. rž gld. 6·— kr., ječmen gld. 5·50 kr., oves gld. 6·50 kr., ajda gld. 8·— kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·20 kr., leča gld. 10·— kr., grah gld. 10·— kr., fižol gld. 10·— kr., (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**